

Przekształcenia wykreślow funkcyj.

Def.

Wektorem (zaczepionym, związanym) nazywamy uporządkowaną parę punktów. Pierwszy z nich nazywamy początkiem, a drugi końcem wektora. (ozn. $\vec{AB}$)

Def.

Dwa niezerowe wektory są równe $\Leftrightarrow$ mają ten sam kierunek, zwrot i długość.

Def.

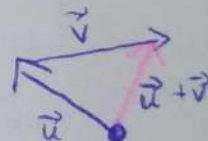
Wektorem swobodnym nazywamy zbiór wszystkich wektorów zaczepionych, równych danemu wektorowi zaczepionemu.

Def.

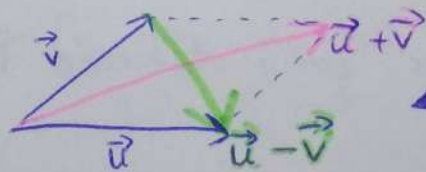
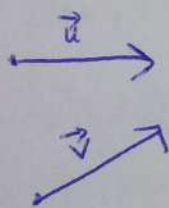
Suma wektorów $\vec{u}$ i $\vec{v}$ nazywamy wektor $\vec{u} + \vec{v}$, którego początkiem jest początek wektora $\vec{u}$, a końcem - koniec wektora równego wektorowi $\vec{v}$, zaczepionego w końcu wektora $\vec{u}$.

Uwaga

Odjąć wektor to znaczy dodać wektor przeciwny.

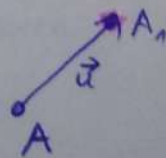
Uwaga (reguła równoległoboku)

tworzymy równoległobok.

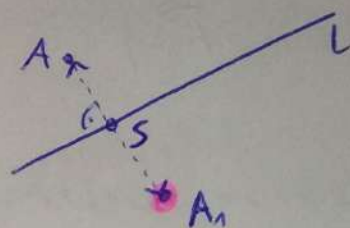
Def.

Przesunięciem równoległym (translacja) o wektor $\vec{u}$ nazywamy takie przekształcenie, które każdemu punktowi A przyporządkowuje taki punkt A_1 , że $\vec{AA_1} = \vec{u}$.

Def.

Symetria osiowa względem prostej L nazywamy takie przekształcenie, które każdemu punktowi A przyporządkowuje taki punkt A_1 , że $\vec{SA_1} = -\vec{SA}$, gdzie S to rzut prostokątny A na L .

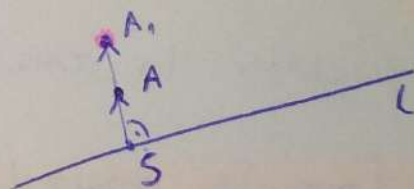
Def.

Symetria środkowa względem punktu S nazywamy takie przekształcenie, które każdemu punktowi A przyporządkowuje taki punkt A_1 , że $\vec{SA_1} = -\vec{SA}$.

Def.

Powiększeniem prostokątnym o osi L i skalę $k \neq 0$ nazywamy takie przekształcenie, które każdemu punktowi A przyporządkowuje taki punkt A_1 , że $\vec{SA_1} = k \cdot \vec{SA}$, gdzie S to rzut prostokątny A na L .

Def.

Izometria nazywamy takie przekształcenie F , które zachowuje odległość punktów tzn.

$$\forall A, B : |AB| = |F(A)F(B)|$$

↑↑
obrazy punktów A i B .

Twierdzenie

Translacja o wektor, symetria względem prostej, symetria względem punktu jest izometria.

Def.
Niech w układzie współrzędnych dane będą punkty $A(x_A, y_A)$, $B(x_B, y_B)$. Wektorem nazywamy uporządkowaną parę liczb $[x_B - x_A, y_B - y_A]$ (ozn. $\vec{AB}$).

Def.
Wektorem zerowym nazywamy taki wektor, którego obie współrzędne wynoszą 0. Oznaczamy go $\vec{0}$.

Uwaga.
Dla uproszczenia zapisu wektory będziemy oznaczać małą literą ze strzałką np. $\vec{u}, \vec{v}, \vec{w}$.

Def.
Wektory $\vec{u} = [u_x, u_y]$ oraz $\vec{v} = [v_x, v_y]$ są równe $\Leftrightarrow u_x = v_x$ oraz $u_y = v_y$.

Def.
Wektory $\vec{u}, \vec{v}$ są przeciwne, gdy ich suma jest wektorem zerowym.

Def (działania na wektorach)

a) $[u_x, u_y] + [v_x, v_y] = [u_x + v_x, u_y + v_y]$

b) $[u_x, u_y] - [v_x, v_y] = [u_x - v_x, u_y - v_y]$

c) $k \cdot [u_x, u_y] = [k \cdot u_x, k \cdot u_y]$

Def.
Długość wektora $\vec{u} = [u_x, u_y]$ nazywamy liczbę $|\vec{u}| := \sqrt{u_x^2 + u_y^2}$.

Twierdzenie

Środkiem odcinka AB , gdzie $A(x_A, y_A)$, $B(x_B, y_B)$ jest punkt

$$S_{AB} \left(\frac{x_A + x_B}{2}, \frac{y_A + y_B}{2} \right).$$

Przekształcenie wykresów funkcji.

I Przesunięcie równoległe o wektor $\vec{u} = [p, q]$

Twierdzenie

Obrazem punktu $A(x, y)$ w przesunięciu równoległym o wektor $\vec{u} = [p, q]$ jest punkt $A_1(x+p, y+q)$.

Twierdzenie

Wykres funkcji $y = f(x-p) + q$ powstaje w wyniku przesunięcia równoległego wykresu funkcji $y = f(x)$ o wektor $\vec{u} = [p, q]$.

D:

Mamy dany wykres funkcji $y = f(x)$.

Niech $A(x, y)$ będzie dowolnym punktem z tego wykresu. Po przesunięciu o wektor $[p, q]$ otrzymujemy punkt $A'(x_1, y_1)$, przy czym

$$\begin{cases} x_1 = x + p \\ y_1 = y + q \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x = x_1 - p \\ y = y_1 - q \end{cases}$$

Wstawiamy x, y do wzoru $y = f(x)$ i otrzymujemy:

$$y_1 - q = f(x_1 - p)$$

$$\underline{y_1 = f(x_1 - p) + q}$$

Aby narysować ten wykres w tym samym układzie o osiach Ox, Oy (a nie Ox_1, Oy_1) możemy zapisać $y = f(x-p) + q$ □

II Symetria osiowa względem osi Ox

Twierdzenie

Obrazem punktu $A(x, y)$ w symetrii względem osi Ox jest punkt $A_1(x, -y)$

Twierdzenie

Wykres funkcji $y = -f(x)$ powstaje w wyniku przekształcenia wykresu funkcji $y = f(x)$ przez symetrię osiową względem osi Ox .

④

III Symetria osiowa względem osi Oy .

Twierdzenie

Obrazem punktu $A(x, y)$ w symetrii względem osi Oy jest punkt $A_1(-x, y)$.

Twierdzenie

Wykres funkcji $y = f(-x)$ powstaje w wyniku przekształcenia wykresu funkcji $y = f(x)$ przez symetrię osiową względem osi Oy .

IV Symetria środkowa względem punktu $(0,0)$.

Twierdzenie

Obrazem punktu $A(x, y)$ w symetrii środkowej względem początku układu współrzędnych $O(0,0)$ jest punkt $A_1(-x, -y)$.

Twierdzenie

Wykres funkcji $y = -f(-x)$ powstaje w wyniku przekształcenia wykresu funkcji $y = f(x)$ przez symetrię środkową względem początku układu współrzędnych.

V Symetria częściowa względem osi Ox (wykres $y = |f(x)|$).

Aby z wykresu funkcji $y = f(x)$ otrzymać wykres funkcji $y = |f(x)|$ należy:

1. Tę część wykresu, która leży nad osią Ox lub na niej, pozostawić bez zmian.

2. Tę część wykresu, która leży poniżej osi Ox przekształcić przez symetrię osiową względem osi Ox .

VI Symetria częściowa względem osi Oy (wykres $y = f(|x|)$).
Aby z wykresu funkcji $y = f(x)$ otrzymać wykres funkcji $y = f(|x|)$ należy:

1. Tę część wykresu, która odpowiada argumentom nieujemnym pozostawić bez zmian
2. Otrzymaną w punkcie 1. część wykresu przekształcić przez symetrię osiową względem osi Oy .

VII Powinowactwo prostokątne o osi Ox .

Twierdzenie

Obrazem punktu $A(x, y)$ w powinowactwie prostokątnym o osi Ox i skali $k \neq 0$ jest punkt $A_1(x, ky)$.

Twierdzenie

Wykres funkcji $y = k \cdot f(x)$ ($k \neq 0$) powstaje w wyniku przekształcenia wykresu funkcji $y = f(x)$ przez powinowactwo prostokątne o osi Ox i skali k .

VIII Powinowactwo prostokątne o osi Oy .

Twierdzenie

Obrazem punktu $A(x, y)$ w powinowactwie prostokątnym o osi Oy i skali $k \neq 0$ jest punkt $A_1(kx, y)$.

Twierdzenie

Wykres funkcji $y = f(\frac{1}{k}x)$, $k \neq 0$ powstaje w wyniku przekształcenia wykresu funkcji $y = f(x)$ przez powinowactwo prostokątne o osi Oy i skali k .